

Avaleht>Kohtumenetlused>Tsiviilasjad>Millise riigi kohus on pädev kohtuasjaga tegelema?  
Millise riigi kohus on pädev kohtuasjaga tegelema?

Belgia

**1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?**

Vt allpool.

**2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saab teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?**

**2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohtus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohtus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?**

**Sissejuhatus**

Belgia õigussüsteemi erijooni arvestades tuleb selguse huvides käsitleda küsimusi nr 1 ja nr 2.1 koos.

Esiteks tuleb eristada sisulist pädevust (*compétence d'attribution/volstrekte bevoegdheid*, mille puhul kasutatakse ka mõistet *compétence matérielle/matiële bevoegdheid*), ja territoriaalset pädevust (*compétence territoriale/territoriale bevoegdheid*).

Igal hagil on ese ja sageli puudutab see mingit rahasummat. Kohtu sisuline pädevus määratakse kindlaks õigusaktidega, täpsustades nende nõuete laadi ja suurust, mida kohtul on lubatud menetleda.

Sisulist pädevust käsitletakse küsimustele nr 1 ja nr 2.1 antud vastustes.

Madalama astme kohtute pädevus ei hõlma kogu Belgia territooriumi. Seadusega on riik jaotatud territoriaalseteks pädevusüksusteks (alampiirkondadeks, piirkondadeks jne). Iga kohus on pädev ainult oma territooriumil. Seda nimetatakse territoriaalseks pädevuseks ning seda on kirjeldatud küsimusele nr 2.2 antud vastuses.

Täielik pädevus: esimese astme kohus

Esimese astme kohtul (*tribunal de première instance/rechtbank van eerste aanleg*) on „täielik pädevus“ (*plénitude de compétence/volheid van bevoegdheid*).

See tähendab, et esimese astme kohus võib erinevalt teistest kohtutest menetleda kõiki asju, sealhulgas neid juhtumeid, mis kuuluvad teiste kohtute pädevusse.

Kohtumenetluse seadustiku (*Code judiciaire/Gerechtigd Wetboek*) artiklis 568 on sätestatud, et esimese astme kohus menetleb kõiki nõudeid, välja arvatud neid, mis esitatakse otse apellatsioonikohtule (*cour d'appel/hof van beroep*) või kassatsioonikohtule (*Cour de cassation/Hof van Cassatie*). Esimese astme kohtu täielik pädevus on „tingimuslik“ selles mõttes, et kostja võib tugineda kohtu pädevuse puudumisele, lähtudes teise kohtu sisulisest eripädevusest.

Esimese astme kohtul on teatavates küsimustes ka ainupädevus. Teatavat liiki vaidlused tuleb esitada lahendamiseks esimese astme kohtule isegi juhul, kui nõude suurus on alla 2500 euro, näiteks isiku staatust käsitlevad asjad.

**Muud kohtud**

Allpool esitatakse muude kohtute loetelu koos nende sisulise pädevuse lühikirjeldusega.

**a) Rahukohus**

Kohtumenetluse seadustiku artikli 590 kohaselt on rahukohtul (*juge de paix/vrederechter*) üldpädevus lahendada kõiki nõudeid, mille suurus on alla 2500 euro, välja arvatud need nõuded, mille menetlemine on spetsiaalselt antud teisele kohtule. Lisaks sellele üldpädevusele on rahukohtule antud mitmes valdkonnas eripädevus (vt kohtumenetluse seadustiku artiklid 591, 593 ja 594) ja ainupädevus (kohtumenetluse seadustiku artiklid 595 ja 597) olenemata nõude suurusest. Rahukohtu eripädevuse näited on rendi-üüri, ühisvara, servituutide ja ülalpidamistoetustega seotud vaidlused. Peale selle on rahukohus pädev vormistama lapsendamise ja isaduse omaksvõtmise dokumente. Kiireloomulised sundvõõrandamised ja pitseerimised kuuluvad samuti rahukohtu ainupädevusse.

**b) Politseikohus**

Kohtumenetluse seadustiku artikli 601a kohaselt lahendab politseikohus (*tribunal de police/politierechtbank*) kõiki liiklusõnnetustest tulenevaid hüvitusnõudeid, olenemata nõude suurusest. See küsimus kuulub politseikohtu ainupädevusse.

**c) Kaubanduskohus**

Kohtumenetluse seadustiku artikli 573 kohaselt lahendab kaubanduskohus (*tribunal de commerce/rechtbank van koophandel*) esimeses astmes ettevõtjatevahelisi vaidlusi, s.t kestvalt majandusliku kasu saamise eesmärgil tegutsevate isikute vahelisi vaidlusi, mis on seotud asjaomase tegevuse raames teostatud toimingutega ja mis ei kuulu muu kohtu ainupädevusse.

Ka teised peale ettevõtjate võivad algatada ettevõtja vastu menetluse kaubanduskohtus. Kaubanduskohus menetleb ka käskvekslite ja võlakirjadega seotud vaidlusi.

Lisaks sellele üldpädevusele on kaubanduskohtul mitmes valdkonnas ka eri- ja ainupädevus. Valdkonnad, kus kaubanduskohtul on eripädevus, on loetletud kohtumenetluse seadustiku artiklis 574. Need valdkonnad hõlmavad vaidlusi, mis käsitlevad kaubandusettevõtjaid ning merekaubaveo ja riigisisese kaubaveoga seotud vaidlusi. Kohtumenetluse seadustiku artikli 574 punkti 2 kohaselt on kaubanduskohtul ainupädevus nõuetes ja vaidlustes, mis tulenevad otseselt pankrotimenetlustest ja kohtulikest saneerimismenetlustest vastavalt 8. augusti 1997. aasta pankrotiseadusele (*loi du 8 août 1997 sur les faillites/faillissementswet van 8 augustus 1997*) ja 31. jaanuari 2009. aasta seadusele ettevõtjate tegevuse jätkumise kohta (*loi du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises/wet van 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen*), kus neid reguleeritakse erinormidega, mida kohaldatakse pankrotimenetluste ja kohtulike saneerimismenetluste suhtes.

**d) Töökohus**

Töökohus (*tribunal du travail/arbeidsrechtbank*) on peamine erikohus ja tal on eripädevus. Eripädevuse alla kuuluvaid küsimusi on kirjeldatud kohtumenetluse seadustiku artiklis 578 ja sellele järgnevatel artiklites ning need on järgmised:

töövaidlused;

tööõnnetuste ja kutsehaigustega seotud vaidlused;

sotsiaalkindlustusega seotud vaidlused.

Töökohtul on ainupädevus selliste halduskaristuste kohaldamisel, mis on kindlaks määratud artiklites 578–582 osutatud õigusnormides ja teatavate sotsiaalõigusaktide rikkumise korral kohaldatavaid haldustrahve käsitlevas seaduses (*loi relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales/wet betreffende de administratieve geldboeten in geval van inbreuk op sommige sociale wetten*), ning seoses võlgade tasumise kollektiivse menetlusega seotud nõuetega.

e) kohtute esimehed – esialgse õiguskaitse menetlused

Kohtumenetluse seadustiku artiklites 584–589 on sätestatud, et kohtute (esimese astme kohus, kaubanduskohus ja töökohus) esimehed on pädevad tegema kõigi kiireloomuliste asjade korral esialgse õiguskaitse määruisi selle kohtu pädevusse kuuluvates küsimustes (esialgse õiguskaitse menetlused (*référé/kort geding*)). Seda tingimust, et asi on kiireloomuline ja otsus olemuselt ajutine, mõjutamata juhtumit ennast. Mõned näited: ekspertiisi tellimine, tunnistajate ärakuulamiseks korralduse andmine jne.

f) Täitemenetluse küsimusi lahendav kohus

Täitemenetluse küsimusi lahendav kohus (*juge des saisies/beslagrechter*, vt kohtumenetluse seadustiku artikkel 1395) lahendab kõiki nõudeid, mis on seotud kohtuotsuse tegemisele eelneva vara arestimisega (*saisies conservatoires/bewarende beslagen*), kohtuotsuste täitmisele pööramisega ja elatisnõuete ameti võetavate meetmetega, nagu on osutatud 21. veebruari 2003. aasta seaduses, millega luuakse elatisnõuete amet föderaalse justiitsministeeriumi haldusalas (*loi du 21 février 2003 créant un Service des créances alimentaires au sein du SPF Finances/wet van 21 februari 2003 tot oprichting van een Dienst voor alimentatievorderingen bij de FOD Financiën*).

g) Alaealiste kohus

Noorte kaitse eest vastutavad küll Belgia liitriigi piirkonnad, kuid alaealiste kohtute korraldus on ikkagi föderaalne pädevus ja see on reguleeritud 8. aprilli 1965. aasta föderaalse noorsookaitse seadusega (*loi relative à la protection de la jeunesse du 8 avril 1965/wet op de jeugdbescherming van 8 april 1965*). Alaealiste kohus (*tribunal de la jeunesse/jeugdrechtbank*) on esimese astme kohtu kolleegium, mis tegeleb noorsookaitsega seotud meetmetega.

h) Perekonnaasjade kohus

Perekonnaasjade kohtul (*tribunal de la famille/familierechtbank*) on pädevus kõigi perekonnaga seotud vaidluste lahendamiseks. Eelkõige (kohtumenetluse seadustiku artikkel 572a) on kohtul pädevus järgmistes küsimustes:

abikaasade vahelised ja seaduslike elukaaslaste vahelised vaidlused;

vanemate hooldusõigust puudutavad vaidlused;

ülalpidamiskohustusi puudutavad vaidlused;

abieluvaraga seotud korraldusi puudutavad vaidlused.

## **2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)**

### **2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel**

Belgia õigussüsteemis lähtutakse hageja valikuvabaduse aluspõhimõttest. Üldreegel on sätestatud kohtumenetluse seadustiku artikli 624 punktis 1. Hageja esitab tavaliselt hagi kostja elukohajärgsele või ühe kostja elukohajärgsele (*domicile/woonplaats*) kohtule.

Mis saab siis, kui kostja ei ole eraisik, vaid on juriidiline isik? Juriidilise isiku asukoht on tema peakontori asukoht (*siège/hoofdzetel*), s.t koht, kust juhitakse äriühingu tegevust.

### **2.2.2 Erandid**

#### **2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?**

Teatud juhtudel on hagejal võimalik algatada menetlus teises kohtus. Seda on kirjeldatud eelkõige kohtumenetluse seadustiku artikli 624 punktides 2–4.

Lisaks kostja või ühe kostja elukohajärgsele kohtule võib hageja valida:

kohtu, mis asub seal, kus tekkisid vaidlusalused kohustused või üks neist kohustustest või kus neid kohustusi täidetakse, on täidetud või tuleks täita;

kohtu, mis asub kohas, mis on valitud asjaomase dokumendi täitmiseks;

kohtu, mis asub seal, kus kohtutäitur (*huissier de justice/gerechtsdeurwaarder*) rääkis kostjaga isiklikult, kui kostjal või kostjatel ei ole elukohta Belgias või välismaal.

Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on esialgse õiguskaitse asjade puhul territoriaalne pädevus selle asukoha kohtu esimehel, kus kohtuotsus on täitmisele pööratav.

Ülalpidamisega seoses on kohtumenetluse seadustiku artiklis 626 sätestatud, et ülalpidamisega seotud nõuded (mis on seotud õigusega saada sotsiaalse lõimimise toetust) võib esitada kostja (s.t lapsevanem, kellel on õigus saada elatist) elukohajärgsele kohtule.

Need artiklites 624 ja 626 sätestatud normid kehtivad vastupidiste õigusnormide puudumisel ning pooltel on õigus neist kõrvale kalduda. Sellepärast võivad pooled sõlmida kohtualluvuse kokkuleppe, s.t et iga vaidluse võib anda lahendamiseks konkreetsele esimese astme kohtule.

Sellest valikuvabaduse aluspõhimõttest on siiski mõningaid erandeid.

Näiteks on seadusandja kindlaks määranud mitmed juhtumid, mil hagejal valikuvabadus puudub. Need juhtumid on konkreetsetelt loetletud kohtumenetluse seadustiku artiklites 627–629. Näiteks

töölepingutega seotud vaidlustes (artikli 627 punkt 9) on pädev selle piirkonna kohus, kus asub kaevandus, tehas, töökoda, pood või kontor, või üldiselt selle piirkonna kohus, mida kasutatakse ettevõtte käitamiseks, kutsealal tegutsemiseks või ettevõtte, ühenduse või organisatsiooni tegevuseks;

kui tegemist on lahutuse või lahusele taotlemisega kooselu pöördumatu lõppemise tõttu (artikli 628 punkt 1), on pädev selle piirkonna kohus, kus asub abikaasade viimane ühine elukoht või kostja elukoht.

Kuid ka selliste asjade puhul ei ole valikuvabadus täielikult piiratud. Kohtumenetluse seadustiku artiklis 630 on sätestatud, et vaidluse tekkimisel võivad pooled vastastikusel kokkuleppel nendest õigusnormidest kõrvale kalduda. Enne vaidluse tekkimist sõlmitud kokkulepped on siiski kehtetud.

#### **2.2.2.2 Millal peab valida teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?**

Teataval juhul ja eelkõige kohtumenetluse seadustiku artiklites 631–633 kirjeldatud juhtudel on territoriaalne ainupädevus ainult ühel kohtul. Seega puudub hagejal valikuvabadus ning ei enne ega pärast vaidluse tekkimist ei ole võimalik sõlmida kohtualluvuse kokkuleppeid. Need asjad hõlmavad järgmist:

pankrotimenetlus (kohtumenetluse seadustiku artikli 631 lõige 1): kaubanduskohus, millel on pädevus kuulutada välja pankrot, on see kohus, mis asub piirkonnas, mis on ettevõtja peamine tegevuskoht pankroti väljakuulutamise kuupäeval või nõude esitamise kuupäeval, või kui tegemist on juriidilise isikuga, siis piirkonnas, kus on tema registrijärgne asukoht. Teisene pankrotimenetlus: pädev kohus on kaubanduskohus, mis asub piirkonnas, kus asub pankrotistunud isiku asjaomane tegevuskoht. Kui tegevuskohti on mitu, on pädev see kohus, kellele avaldus esimesena esitati;

kohtulik saneerimismenetlus (kohtumenetluse seadustiku artikli 631 lõige 2): pädev kohus on kaubanduskohus, mis asub piirkonnas, kus asub võlgniku peamine tegevuskoht avalduse esitamise kuupäeval, või kui tegemist on juriidilise isikuga, siis piirkonnas, kus on tema registrijärgne asukoht;

maksuõiguse kohaldamisega seotud vaidlused (artikkel 632): pädev on see kohus, mis asub selle apellatsioonikohtu tööpiirkonnas, kelle territoriaalne pädevus hõlmab piirkonda, kus asub kontor, kus kogutakse maksu või peaks kogutama maksu, või kui vaidlus ei ole seotud maksukogumisega, siis see kohus, kelle pädevuspiirkonnas asub maksu- ja tolliamet, kes tegi vaidlustatud otsuse. Kuid kui menetlused toimuvad saksa keeles, on ainupädevus Eupeni esimese astme kohtul;

nõuded, mis on seotud kohtuotsuse tegemisele eelneva vara arestimisega ja täitmisele pööramise meetmetega (artikkel 633): pädev kohus on vara arestimise asukoha järgne kohus, välja arvatud juhul, kui seaduses on sätestatud teisiti. Kui arestimine on seotud kolmanda isikuga (*saisie-arrêt/beslag onder derden*), on pädev kohus, mis asub selle täitemenetlusaluse isiku elukohas. Kui selle kolmanda isiku elukoht, kelle vara arestiti, asub välismaal või ei ole teada, on pädev arestimise piirkonnas asuv kohus (vt ka nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 (kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades) artikli 22 lõige 5).

#### 2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Nagu eespool juba öeldud, kehtivad vastupidiste õigusnormide puudumisel artiklites 624 ja 626 sätestatud normid ning pooltel on õigus neist kõrvale kalduda. Pooled võivad sõlmida iga vaidlusega seoses kohtualluvuse kokkuleppe, s.t iga vaidluse võib anda lahendamiseks konkreetsele esimese astme kohtule.

Kohtumenetluse seadustiku artiklites 627–629 osutatud juhtudel ei saa enne vaidluse tekkimist sõlmida mingeid kohtualluvuse kokkuleppeid, kuid artikli 630 kohaselt on kokkulepete sõlmimine lubatud pärast vaidluse tekkimist.

Kohtumenetluse seadustiku artiklites 631–633 kirjeldatud juhtudel ei ole lubatud sõlmida kohtualluvuse kokkuleppeid.

#### 3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Vastus sellele küsimusele on esitatud küsimustele nr 1 ja nr 2 antud vastuses.

##### Lingid

Kohtumenetluse seadustiku asjakohased artiklid: [föderaalne justiitsministeerium](#)

klõpsake lingil *Législation consolidée/Geconsolideerde wetgeving* (konsolideeritud õigusaktid);

lingi *Nature juridique/Juridische aard* (õiguslik olemus) alt valige *Code judiciaire/Gerechtigd Wetboek* (kohtumenetluse seadustik);

lahtrisse *Mot(s)/Woord(en)* (sõna(d)) sisestage „624“;

klõpsake lingil *Recherche/Opzoeking* (otsi);

klõpsake lingil *Liste/Lijst* (loetelu);

\* klõpsake lingil *Justice de A à Z/Justitie van A tot Z* (õigusaktid Ast–Zni);

\* valige link: *Cours: compétence/Hoven: bevoegdheid* (kohtud: kohtualluvus).

Territoriaalse pädevusega kohtu leidmiseks vt veebisait: [föderaalne justiitsministeerium](#)

klõpsake lingil *Compétence territoriale/Territoriale bevoegdheid* (territoriaalne pädevus).

Viimati uuendatud: 25/09/2019

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.